

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 133/2014-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha (sudca spravodajca) a sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosť Slovenskej sporiteľne, a. s., Tomášikova 48, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Romanom Kvasnicom, Advokátska kancelária JUDr. Roman Kvasnica, advokát, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 15 Co 187/2011-195 z 15. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Slovenskej sporiteľne, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. mája 2013 doručená sťažnosť Slovenskej sporiteľne, a. s., Tomášikova 48, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na

spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co 187/2011-195 z 15. januára 2013.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka uzavrela 11. augusta 1994 s E. O. (ďalej len „žalobkyňa“), zmluvu o dôchodku, predmetom ktorej bolo právo na vyplácanie peňažného plnenia z podporného dôchodkového fondu sťažovateľky v sume 7 069 Sk (234,65 €) mesačne vždy k pätnástemu dňu kalendárneho mesiaca až do dožitia žalobkyne.

Sťažovateľka 26. októbra 2009 uvedenú zmluvu o dôchodku vypovedala a ako dôvod výpovede uviedla využitie zákonného práva podľa § 582 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „Občiansky zákonník“).

Žalobkyňa sa v konaní pred Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 16 C 107/2010 domáhala proti sťažovateľke ako žalovanej zaplata sumy 234,65 € s príslušenstvom. Žalovaná suma predstavovala sťažovateľkou nezaplatenú splátku dôchodku za mesiac apríl 2010. V konaní pred všeobecnými súdmi bola medzi jeho účastníkmi sporná najmä právna otázka, či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, pričom odpoveď na danú otázku ovplyvňuje možnosti ukončenia právneho vzťahu založeného touto zmluvou.

Rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 107/2010-127 z 27. januára 2011 bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalobkyňi sumu 234,65 € s príslušenstvom, keďže podľa okresného súdu je zmluva o dôchodku zmluvou na dobu určitú a výpoveď zmluvy o dôchodku sťažovateľkou je neplatná. Proti rozsudku okresného súdu sa sťažovateľka odvolala. Podstatou podaného odvolania – riadneho opravného prostriedku bol jej nesúhlas s posúdením platnosti zmluvy o dôchodku a neplatnosti výpovede tejto zmluvy z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, konkrétne právneho názoru okresného súdu, podľa ktorého je zmluva o dôchodku zmluvou uzavretou na dobu určitú (do dožitia oprávnenej osoby).

Krajský súd rozsudkom č. k. 15 Co 187/2011-195 z 15. januára 2013 rozsudok okresného súdu v zmysle § 219 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „OSP“) potvrdil ako vecne správny. Tento rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu nadobudol právoplatnosť 4. marca 2013.

Podľa názoru sťažovateľky „Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15.01.2013, č. k. 15 Co/187/2011-195, bolo porušené naše právo podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru... a podľa článku 46 ods. 1 Ústavy... a to z dôvodu že odvolací súd svoje rozhodnutie... neodôvodnil v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, keď sa nevysporiadal s celou prednesenou právnou argumentáciou, ktorá mala pre posúdenie veci rozhodný význam.

Odvolací súd sa v rozpore so zákonom nevysporiadal s právnou argumentáciou:

a/ odôvodňujúcou to, že posudzovaná zmluva o dôchodku je absolútne neplatná pre rozpor so zákonom (článok III. odvolania),

b/ odôvodňujúcou to, že posudzovaná zmluva o dôchodku je absolútne neplatná pre neurčitosť vo vymedzení dĺžky trvania práva na dôchodok (článok IV. odvolania),

c/ odôvodňujúcou to, že ak by posudzovaná zmluva o dôchodku bola platnou, právo na plnenie by zaniklo pre dodatočnú právnu nemožnosť plnenia (článok VI. odvolania),

d/ týkajúcou sa nesprávneho výkladu ustanovenia § 842 Občianskeho zákonníka súdom prvého stupňa (článok VII. odvolania),

e/ poukazujúcou na to, že zákon ani posudzovaná zmluva o dôchodku žiadnym spôsobom neupravili dobu trvania zmluvy o dôchodku, ale len dobu trvania práva na dôchodok (článok VIII. odvolania),

f/ odôvodňujúcou, že zmluvu na dobu určitú nemožno viazať na takú právnu skutočnosť, s ktorou priamo zákon spája zánik zmluvného vzťahu (článok X. odvolania),

g/ poukazujúcou na to, že smrť fyzickej osoby nie je vždy objektívne zistiteľnou skutočnosťou (článok XI. odvolania).

I keď má odvolací súd právo obmedziť sa v odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku na skonštatovanie správnosti dôvodov rozhodnutia súdu prvého stupňa, v tomto prípade bol takýto postup odvolacieho súdu nesprávny a nezlučiteľný so zásadou spravodlivého

súdneho konania, pretože ani prvostupňový a následne ani odvolací súd sa v odôvodnení svojich rozhodnutí nevysporiadali vecne so všetkými námietkami žalovaného proti tvrdenému nároku žalobkyne, pričom odvolací súd sa nezaoberal vecnými ani právnymi dôvodmi odvolania, ktoré smerovali proti správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa. V takomto prípade nepostačovalo skonštatovať údajnú správnosť dôvodov rozhodnutia súdu prvého stupňa...“.

Sťažovateľka v rámci dôvodov sťažnosti ďalej uviedla:

«... Vo veci podané odvolanie sme odôvodňovali okrem iného i nesprávnym právnym posúdením veci súdom prvého stupňa... že posudzovaná zmluva o dôchodku je platnou...

Prvým v odvolaní uvedeným dôvodom bola absolútna neplatnosť zmluvy o dôchodku pre rozpor so zákonom (článok III odvolania). Druhým, absolútna neplatnosť pre neurčitosť vo vymedzení dĺžky trvania práva na dôchodok (článok IV. odvolania) a tretím nedostatok písomnej formy (článok V. odvolania).

Odvolací súd sa zaoberal len právnou argumentáciou ohľadom nedostatku písomnej formy.

Pokiaľ ide o neplatnosť posudzovanej zmluvy pre rozpor so zákonom a neurčitosť, odvolací súd len uviedol, že táto zmluva je dostatočne určitá a úplne sa stotožnil s posúdením tejto otázky súdom prvého stupňa. Na tomto mieste si dovoľujeme zdôrazniť, že právna argumentácia o neplatnosti zmluvy o dôchodku pre rozpor so zákonom a neurčitosť bola uvedená až v odvolaní...

Proti rozsudku súdu prvého stupňa sme taktiež namietali, že ak by zmluva o dôchodku nebola absolútne neplatnou, právo na plnenia by zaniklo pre dodatočnú právnu nemožnosť plnenia podľa ustanovenia § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanoveniami § 27 ods. 8, § 116 a § 119 ods. 3 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách (ďalej len ako „Zákon o bankách). Táto právna argumentácia je podrobne rozpracovaná v článku VI. odvolania... táto právna argumentácia bola uvedená až v odvolaní.

Odôvodnenie odvolacieho súdu ohľadom Zákona o bankách je ďalším jednoznačným dôkazom toho, že odvolací súd vôbec pri rozhodovaní o odvolaní nepoznal obsah rozsudku súdu prvého stupňa...

V podanom odvolaní sme podrobne odôvodnili, prečo s vyššie uvedenými právnymi závermi súdu prvého stupňa nesúhlasíme.

a/ V článku VII. odvolania sme uviedli, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, ktoré spočíva v nesprávnom výklade ustanovenia § 842 Občianskeho zákonníka, ktoré súd nesprávne vykladá tak, že zmluva o dôchodku sa uzatvára na dobu určitú...

Zo znenia ustanovenia § 842 Občianskeho zákonníka je zrejmé, že zmluva o dôchodku je uzatváraná zo zákona na dobu neurčitú...

b/ V súvislosti s dobou trvania zmluvy o dôchodku sme poukázali na rozdiel medzi trvaním práva na dôchodok a medzi trvaním zmluvy o dôchodku (článok VIII. odvolania). Ide o rozdiel medzi trvaním zmluvy ako právneho dôvodu vzniku práva na dôchodok (t.j. právneho titulu, ktorým sa právo na dôchodok podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladá) a trvaním práva na dôchodok, ktoré je obsahom zmluvy...

Súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil, že údajne určitá doba trvania práva na dôchodok („na doživotne“) zakladá zákonom určenú dobu (určitú) trvania zmluvy.

Konštantná judikatúra súdov je pritom taká, že pokiaľ zmluva neurčuje dobu svojho trvania, má sa za to, že ide zmluvu uzatvorenú na dobu neurčitú, so všetkými zákonnými dôsledkami zmluvy uzatvorenej na neurčitú dobu, t.j. aj s možnosťou zmluvu vypovedať...

S touto právnou argumentáciou sa odvolací súd žiadnym spôsobom nezaoberal. Išlo pritom o právnou argumentáciu uvádzanú až v odvolaní...

c/ V podanom odvolaní sme taktiež namietali, že zmluvu na dobu určitú nemožno viazať na takú právnou skutočnosť, s ktorou priamo zákon spája zánik zmluvného vzťahu (článok X. odvolania).

S touto právnou argumentáciu sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevysporiadal. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že už súdu prvého stupňa sme v podanom odvolaní vytýkali, že sa s touto právnou argumentáciou vôbec nevysporiadal...

d/ K právnemu názoru súdu prvého stupňa, že určitú dobu trvania zmluvného vzťahu možno viazať na konkrétnu dátumom neurčiteľnú, avšak objektívne zistiteľnú skutočnosť... sme už počas prvostupňového konania a následne v odvolaní (článok XI. odvolania) uviedli, že Zmluva o dôchodku nespĺňa všetky znaky vyššie uvedenej definície zmluvy uzatvorenej na dobu určitú. Je tomu tak najmä preto, že smrť fyzickej osoby nie je vždy objektívne zistiteľnou skutočnosťou, z ktorej je možné bez pochyb zistiť, kedy zmluvný vzťah končí...

S touto právnou argumentáciou sa nevysporiadal ani súd prvého stupňa ani odvolací súd...»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„... Základné právo sťažovateľa Slovenská sporiteľňa, a. s. v skratke SLSP, a.s. podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15.01.2013, č. k. 15Co/187/2011-195, porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15.01.2013, č. k. 15Co/187/2011-195, a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave, aby v nej znovu konal a rozhodol...

Krajský súd v Bratislave je povinný úplne nahradiť sťažovateľovi trovy konania... k rukám advokátskej kancelárie JUDr. Roman Kvasnica, advokát, s.r.o.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom, ktorým krajský súd v odvolacom konaní potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 16 C 107/2010-127 z 27. januára 2011. Podstatou sťažnosti je námietka nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom sa odvolací súd nevysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľky súvisiacimi s právnym posúdením vecí.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym

režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

Vzhľadom na charakter námietok sťažovateľky ústavný súd tiež zdôrazňuje svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Na citovaný právny názor nadväzuje ustanovenie § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ústavný súd preto v prvom rade preskúmal rozsudok okresného súdu, ktorým bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalobkyni sumu 234,65 € s príslušenstvom, a v tejto súvislosti považoval za potrebné poukázať na relevantnú časť jeho odôvodnenia:

«... Súd... mal za preukázané, že navrhovateľka odišla do dôchodku (starobného) dňa 30.04.1994... následne v zmysle ust. § 842 až § 844 Občianskeho zákonníka uzavreli účastníci konania dňa 11.08.1994 zmluvu o dôchodku nazvanú ako zmluva o poskytovaní plnenia z „Podporného dôchodkového fondu SLSP, a.s.“ V zmysle tejto zmluvy o dôchodku sa odporca zaviazal vyplácať navrhovateľke sumu 7 069,- SK (=234,65 euro) mesačne vždy k 15. dňu nasledujúceho mesiaca až do dožitia navrhovateľky. Od uzavretia zmluvy o dôchodku odporca pravidelne mesačne vyplácal navrhovateľke čiastku, na ktorú sa zaviazal zmluvou o dôchodku. Odporca dňa 26.10.2009 výpoveďou vypovedal zmluvu o dôchodku, pričom ako jediný dôvod výpovede uviedol využitie zákonného práva podľa ust. § 582 Občianskeho zákonníka. Podľa tejto výpovede platnosť a účinnosť zmluvy o dôchodku skončiť ku koncu najbližšieho kalendárneho štvrtroka, t.j. dňa 31.03.2010. Odporca k 15.04.2010 už nevykonával žiadnu platbu v prospech navrhovateľky...

Spornou otázkou v konaní bola okolnosť absolútnej neplatnosti zmluvy o dôchodku zo dňa 11.08.1994... Predmetná zmluva o dôchodku bola vyhotovená v písomnej forme v súlade s ust. § 842 a ust. § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože spĺňala ďalšie požadované náležitosti pre zachovanie formy, nakoľko bola podpísaná oprávnenými osobami. Za odporcu ako právnickú osobu podpísal túto zmluvu jej zamestnanec, ktorým bol N. T. a ktorý tak urobil v rámci svojej obvyklej pracovnej činnosti bez prekročenia svojich kompetencií, navyše na takýto úkon bol ako prezident a predseda predstavenstva spoločnosti odporcu oprávnený. Aj v prípade, ak by N. T. prekročil svoju kompetenciu pri uzatváraní predmetnej zmluvy o dôchodku, toto vybočenie (exces) odporca zhojil (konvalidoval) dodatočne tým, že platnosť tejto zmluvy akceptoval, cítil sa byť ňou viazaný tým, že poskytoval v prospech navrhovateľky plnenia z predmetnej zmluvy. Ust. § 20 ods. 2 Občianskeho zákonníka v záujme ochrany dobromyseľnosti navrhovateľky však vyhlasuje za platný právny úkon urobený právnickou osobou (odporcom) aj taký právny úkon, pri ktorom došlo k excesu, ak sa tento úkon zamestnanca odporcu výslovne týka predmetu činnosti právnickej osoby, čo mal súd preukázané, a zároveň len vtedy, ak sa jedná o prekročenia, o ktorom navrhovateľ nemohol vedieť, ktorú vedomosť navrhovateľa odporca nepreukázal...

Na základe vyššie uvedeného súd považoval predmetnú zmluvu o dôchodku zo dňa 11.08.1994 za platne uzavretú, a teda platnú odo dňa jej uzavretia (odo dňa 11.08.1994).

Ďalšou spornou okolnosťou v konaní bolo právne posúdenie, či zmluva o dôchodku uzatvorená „na doživotie“ (do konca života navrhovateľky) je zmluvou na dobu určitú alebo na dobu neurčitú...

Na základe predmetnej zmluvy o dôchodku uzatvorenej v zmysle ust. § 842 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka, vzniklo navrhovateľke doživotne právo na vyplácanie dôchodku, čím doba trvania zmluvného vzťahu bola vymedzená ako presne určená doba neurčitého trvania. V predmetnej zmluve je presne určený okamih začiatku a presne určiteľný okamih konca zmluvného vzťahu, ktorý nie je závislý od ľudskej vôle. Právo na vyplácanie dôchodku je rýdzo osobným právom viažucim sa len na osobu prijímateľa dôchodku, ktorá môže byť iba fyzickou osobou, pričom výšku dôchodku zákon neobmedzuje a samotný dôchodok je potrebné chápať ako opakujúce sa plnenie (rentu)...

... Z pojmového vymedzenia zmluvy o dôchodku... vyplýva, že sa touto zmluvou niekomu doživotne alebo na inak obmedzenú dobu trvania zakladá právo na vyplácanie dôchodku v určitej výške (rentu). Ide o osobitný zmluvný typ. Jej účelom je niekoho zabezpečiť, či už doživotne alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania, pričom zákon nevyžaduje uvedenie určitého dôvodu alebo motívu na jej uzatvorenie (môžu to byť citové, či morálne pohnútky, iné) a za poskytnutý dôchodok sa nevyžaduje poskytnutie protiplnenia. Doba trvania možno viazať na konkrétnu, dátumom neurčiteľnú, avšak objektívne zistiteľnú skutočnosť, z ktorej je možné bez pochyb zistiť, kedy sa právny vzťah skončí, pričom v okamihu uzatvorenia zmluvy nemusia mať jej účastníci istotu, kedy takáto dohodnutá doba uplynie, je však bezpochyby isté, že táto skutočnosť nastane.

Predmetnou zmluvou o dôchodku bolo v prospech navrhovateľky založené právo na vyplácanie dôchodku doživotne, t.j. na dobu určitú neurčitého trvania, kedy je presne určený okamih začiatku vyplácania dôchodku a okamih ukončenia právneho vzťahu, a to smrťou navrhovateľky, ktorá skutočnosť nie je závislá od ľudskej vôle...

Jedná sa teda o presne určitú dobu s presne určeným začiatkom a koncom, avšak jej trvanie je neurčité. Trvanie právneho vzťahu bolo účastníkmi konania dohodnuté do okamihu úmrtia navrhovateľky, teda do doby vzniku skutočnosti nezávislej od ich vôle. Ust. § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravuje možnosť ukončenia právneho vzťahu a spôsob zrušenia záväzku založeného zmluvou uzavretou na neurčitú dobu, predmetom ktorého je opakovaná činnosť alebo záväzok, a to jednostranným právnym úkonom - výpoveďou. Odporca výpoveďou zo dňa 26.10.2009 vypovedal predmetnú zmluvu

o dôchodku podľa ust. § 582 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetná zmluva o dôchodku nebola uzavretá na dobu určitú, odporca preto nemohol túto zmluvu vypovedať podľa st. § 582 Občianskeho zákonníka...

Z vyššie uvedených dôvodov preto súd v zmysle ust. § 842 Občianskeho zákonníka vyhodnotil zmluvu o poskytovaní plnenia z „Podporného dôchodkového fondu navrhovateľa“ zo dňa 11.08.1994 ako zmluvu, uzavretú na dobu určitú a v zmysle ust. § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyhodnotil odporcovu výpoveď uvedenej zmluvy zo dňa 26.10.2009 za neplatnú, pretože nebolo možné podľa ust. § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka vypovedať uvedenú zmluvu, nakoľko táto bola podľa ust. § 842 Občianskeho zákonníka uzavretá na „doživotne“ (doba určitá s neurčitým trvaním) a nie na dobu neurčitú.

... odporca prestal navrhovateľke poskytovať plnenie z predmetnej zmluvy o dôchodku v rozpore s ust. § 842 Občianskeho zákonníka a samotnou zmluvou o dôchodku, pretože jeho zmluvná povinnosť vyplácať navrhovateľke sumu 7 069,- SK (= 234,65 euro) mesačne vždy k 15. dňu nasledujúceho mesiaca až do dožitia navrhovateľky nezanikla, ale naopak stále trvá...

... preto súd v celom rozsahu vyhovel žalobe navrhovateľky na zaplatenie sumy 234,65 euro ako platbu dôchodku za mesiac apríl 2010 ako odôvodnenej...»

Z rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa z 27. januára 2011, vyplýva, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu. Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia ďalej uviedol:

„... Odvolací súd v celom rozsahu poukazuje na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktoré považuje v zásadných otázkach za vecne správne.

Na zdôraznenie vecnej správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolací súd uvádza, že rovnako ako súd prvého stupňa vychádza z toho, že predmetná Zmluva o dôchodku je zmluvou uzavretou na dobu určitú. Stotožňuje sa správnym názorom súdu prvého stupňa, že sa jedná o zmluvu, ktorá je uzatvorená na presne určenú dobu s jednoznačne určeným začiatkom a koncom, avšak jej trvanie je neurčité, tak ako to predpokladá ust. § 842 OZ. Trvanie zmluvy je jednoznačne určené právnou skutočnosťou, o ktorej je isté, že nastane s tým, že pri uzatváraní zmluvy sa nevie, kedy nastane. Odvolací

súd má tiež za to, že uzatvorená zmluva... je dostatočne určitá pre oboch zmluvných partnerov, a to i napriek tej skutočnosti, že odporkyňa túto skutočnosť v podanom odvolaní namieta. V tomto smere sa odvolací súd úplne stotožňuje s posúdením tejto otázky súdom prvého stupňa. Odvolací súd poukazuje tiež na to, že dňa 26.10.2009 dala odporkyňa navrhovateľke výpoveď z predmetnej zmluvy, z čoho súd prvého stupňa správne vyvodil, že odporkyňa považovala predmetnú zmluvu za dostatočne určitú a za platnú, nakoľko vypovedať možno len zmluvu platne uzatvorenú. Pokiaľ teda odporkyňa túto zmluvu vypovedala, v čase jej výpovede ju považovala za platnú. Odvolací súd súčasne poukazuje na čl. 1 predmetnej zmluvy o poskytovaní plnenia z Podporného dôchodkového fondu Slovenskej štátnej sporiteľne, ktorá v úvodnom čl. 1 odkazuje na Štatút PDF SŠTSP. Vychádzajúc z čl. 1 Štatútu, kde je upravený účel fondu, je uvedené, že Podporný dôchodkový fond Slovenskej štátnej sporiteľne slúži na podporu zabezpečenia životnej úrovne, ktorú pracovníci SŠTSP dosiahli v čase svojej pracovnej aktivity, na ocenenie ich vernosti k SŠTSP, kvality ich práce a na podporu stabilizácie pracovníkov SŠTSP. Vymedzením povinnosti pre odporkyňu plniť navrhovateľke doživotne, zmluvné strany prejavili vôľu byť takouto zmluvou viazané až do smrti oprávnenej osoby, t.j. navrhovateľky. Uvedená povinnosť je upravená v čl. 2 predmetnej zmluvy, pričom bližšie špecifikovaná je v čl. 3.

Kedže ust. § 582 ods. 1 OZ upravuje možnosť ukončenia právneho vzťahu a spôsob zrušenia záväzku len zmluvou uzavretou na neurčitú dobu, a to jednostranným právnym úkonom, výpoveďou, aj podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade aplikácia uvedeného ustanovenia nebola možná. Odvolací súd súhlasne s názorom súdu prvého stupňa považuje predmetnú Zmluvu o dôchodku uzavretú na dobu určitú, a to doživotne.

Pretože odporkyňa dala výpoveď zo Zmluvy... podľa ust. § 582 OZ, odvolací súd rovnako, ako súd prvého stupňa, považuje uvedenú výpoveď zo dňa 26.10.2009 vzhľadom na jej rozpor s ust. § 582 OZ za neplatný právny úkon (§ 39 OZ).

Čo sa týka ďalších námietok odporcu v podanom odvolaní, že predmetná zmluva bola uzatvorená v rozpore so zákonom č. 483/2001 Z. z. o bankách, v tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorý sa touto námietkou odporcu dostatočne zaoberal a i odvolací súd je toho názoru, že ust. § 27 ods. 8 Zákona o bankách sa netýka vzťahov upravených predmetnou zmluvou, t.j. interných vecí

banky ako zamestnávateľa a jej zamestnanca, nakoľko tento zmluvný vzťah posúdil i odvolací súd ako vnútrozamestnanecký...

... Ako je už vyššie uvedené, poskytovanie dôchodkov svojim bývalým pracovníkom zo strany odporkyne nepatrí do predmetu jej činnosti, ku ktorému sa viaže vo výpise z obchodného registra deklarované konanie v mene odporkyne (banky). Ide o realizáciu sociálnej politiky právnej predchodkyne odporkyne v danom čase z tzv. Podporného dôchodkového fondu Slovenskej štátnej sporiteľne...

... Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, priebeh konania opísal primeraným spôsobom, uviedol stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, vysporiadal sa so všetkými pre vec rozhodujúcimi námietkami účastníkov a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávany prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Svoje právne závery náležitým spôsobom vysvetlil. Súd prvého stupňa okrem iného primerane vysvetlil, prečo zmluvu uzavretú medzi účastníkmi konania dňa 11.8.1994 posúdil ako zmluvu o dôchodku v zmysle ust. § 842 OZ, prečo ju posúdil ako platnú zmluvu, a tiež prečo neprichádza do úvahy výpoveď označenej zmluvy podľa § 582 OZ. Súd prvého stupňa sa teda vysporiadal so všetkými základnými otázkami, ktoré sú rozhodujúce pre posúdenie veci.

Odvolací súd sa s ďalšími argumentmi uvedenými v odvolaní nezaoberal, nakoľko ich nepovažoval za podstatné pre rozhodnutie o odvolaní.

Z týchto dôvodov Krajský súd v Bratislave rozsudok súdu prvého stupňa podľa ust. § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil...“

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že argumentácia sťažovateľky vo vzťahu k jej námietke o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia zjavne neobstojí. Totiž už okresný súd dal jasnú, zrozumiteľnú a vyčerpávajúcu odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu opierajúceho sa v podstatnej časti o odôvodnenie rozsudku okresného súdu preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia, pretože jasne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia vo veci sťažovateľky.

Námietka sťažovateľky o nedostatku odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu sa týka zásadnej právnej otázky, či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, pričom odpoveď na danú otázku ovplyvňuje možnosti ukončenia právneho vzťahu založeného touto zmluvou. V okolnostiach prípadu sťažovateľky teda ide o problém právneho posúdenia veci (výklad a aplikácia § 842 a § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka) v súvislosti s ukončením zmluvy o dôchodku.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia rozsudku krajského súdu (v spojení s dôvodmi rozsudku okresného súdu) dospel k názoru, že zo záverov krajského (odvolacieho) súdu týkajúcich sa kľúčového právneho problému spočívajúceho v hľadaní ústavne akceptovateľnej odpovede na otázku, či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia dotknutých ustanovení všeobecne záväzných právnych

predpisov (v tomto prípade Občiansky zákonník), ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu.

V zmysle ustanovenia § 842 Občianskeho zákonníka zmluvou o dôchodku sa zakladá niekomu na doživotne alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania právo na vyplácanie určitého dôchodku.

V zmysle ustanovenia § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je dojednaná zmluva na dobu neurčitú, ktorej predmetom je záväzok na nepretržitú alebo opakovanú činnosť, alebo záväzok zdržať sa určitej činnosti alebo strpieť určitú činnosť a ak zo zákona alebo zo zmluvy nevyplýva spôsob jej výpovede, možno zmluvu vypovedať v lehote troch mesiacov ku koncu kalendárneho štvrt'roka.

Ústavný súd k tejto právnej otázke už vyslovil právny názor v náleze sp. zn. II. ÚS 26/2012 z 25. apríla 2012, v zmysle ktorého by bolo v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy zmluvy o dôchodku pripustiť, aby istota poskytovania dôchodku oprávnenej osobe bola (v takýchto prípadoch) narušená možnosťou povinnej osoby kedykoľvek takýto zmluvný vzťah ukončiť. Preto je v takýchto prípadoch vylúčené tento zmluvný typ ukončiť výpoveďou podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ sťažovateľka v sťažnosti tvrdí, že krajský súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nijako nevysporiadal s jej námietkami, inak vznesenými až v jej odvolaní proti rozsudku okresného súdu, ktorými namietala, že zmluva o dôchodku je okrem iného neplatná pre rozpor so zákonom (ustanovením § 842 Občianskeho zákonníka) a tiež aj pre neurčitosť, ústavný súd podotýka, že keďže aj tieto (dve) námietky sťažovateľky sa viažu na v zmluve o dôchodku určenú (vymedzenú) dobu jej trvania, v kontexte ostatnej a pre rozhodnutie veci podstatnej a logickej argumentácie označených všeobecných súdov týkajúcej sa právneho posúdenia vzniku a budúceho ukončenia zmluvy o dôchodku, ktorá zjavne vylučuje správnosť právneho názoru sťažovateľky (vyjadreného formou námietok), ani toto tvrdenie sťažovateľky nemožno považovať za opodstatnené.

To isté platí aj vo vzťahu k ďalším námietkam sťažovateľky týkajúcim sa posúdenia doby trvania zmluvy o dôchodku, resp. jej zániku, a tým súčasne doby trvania práva žalobkyne na dôchodok, prostredníctvom ktorých sa sťažovateľka snažila, resp. snaží „prebit“ svoj vlastný právny názor.

Inými slovami, keďže prevažná časť námietok sťažovateľky, hoci vznesených až v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, sa týkala právneho posúdenia tej istej (kľúčovej) otázky, a to, či zmluva o dôchodku je platná a či je zmluvou na dobu určitú alebo na dobu neurčitú, na ktorú už okresný súd svojou zrozumiteľnou a logickou argumentáciou dal jasnú a vyčerpávajúcu odpoveď, krajskému súdu nič nemožno vytknúť, keď sa s týmito námietkami (zjavne nesprávnymi právnymi tvrdeniami) ako nepodstatnými nepovažoval za potrebné vo svojom rozsudku osobitne vysporiadať.

Ústavný súd tu pripomína, že do obsahu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy ako aj práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) dožadovať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý účastník konania predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

V zmysle ustanovenia § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak sa plnenie stane nemožným, povinnosť dlžníka plniť zanikne.

V zmysle ustanovenia § 575 ods. 2 Občianskeho zákonníka plnenie nie je nemožné, najmä ak ho možno uskutočniť aj za sťažených podmienok, s väčšími nákladmi alebo až po dojednanom čase.

V zmysle ustanovenia § 27 ods. 5 (neskôr ods. 8) zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinného od 1. januára 2002 (ďalej len „zákon o bankách“) banka alebo pobočka zahraničnej banky nesmie uzatvárať zmluvy za nápadne nevýhodných podmienok pre ňu, najmä také zmluvy, ktoré ju zaväzujú na hospodársky neodôvodnené plnenie alebo na plnenie zjavne nezodpovedajúce poskytovanej protihodnote alebo ktorými sú zjavne nedostatočne zabezpečené jej pohľadávky.

V zmysle ustanovenia § 116 zákona o bankách ustanoveniami tohto zákona sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa však posudzujú podľa doterajších predpisov, ak tento zákon neustanovuje inak.

V zmysle § 119 ods. 3 zákona o bankách banky... sú najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona povinné zosúladiť s týmto zákonom svoje právne vzťahy voči tretím osobám vzniknuté pri vykonávaní činnosti podľa doterajších predpisov; odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona však nikto nemôže pokračovať v činnosti, ktorej vykonávanie je v rozpore s týmto zákonom...

Krajský súd sa vlastnou logickou úvahou vysporiadal s námietkou sťažovateľky spočívajúcou v tom, že právo žalobkyne na dôchodok malo zaniknúť pre dodatočnú právnu nemožnosť plnenia, resp. pre rozpor s označenými ustanoveniami zákona bankách, keď s poukazom na to, že podporný dôchodkový fond sťažovateľky slúži na podporu zabezpečenia životnej úrovne, ktorú pracovníci sťažovateľky, resp. jej právnej predchodkyne, dosiahli v čase svojej pracovnej aktivity, na ocenenie ich vernosti, kvality ich práce a na podporu stabilizácie pracovníkov, právo žalobkyne na dôchodok založené zmluvou o dôchodku uzavretej medzi ňou (bývalou zamestnankyňou) a sťažovateľkou (zamestnávateľom), a nie treťou osobou (klientom), bez ďalšieho nepovažoval za také, ktoré by bolo právne nemožné, pričom ústavný súd v medziach preskúmvanej veci nezistil žiadnu okolnosť, pre ktorú by tento právny názor krajského súdu nebol ústavne akceptovateľný.

A teda dôvody napadnutého rozsudku, ktoré viedli krajský (odvolací) súd k rovnakému právnemu záveru, ku ktorému dospel aj okresný (prvostupňový) súd, že zmluva o dôchodku uzatvorená medzi sťažovateľkou a žalobkyňou je platnou zmluvou uzatvorenou na dobu určitú, a to doživotne, pričom vymedzením povinnosti plniť doživotne zmluvné strany prejavili vôľu byť takouto zmluvou viazané až do smrti osoby oprávnenej na prijatie dôchodku, preto samotná vôľa sťažovateľky ukončiť jednostranne (výpoveďou)

svoj záväzok je vzhľadom na charakter zmluvy nepostačujúca, v dôsledku čoho je takáto výpoveď neplatná pre rozpor so zákonom, nemôžu podľa názoru ústavného súdu viesť k záveru o ústavnej neakceptovateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý by zároveň zakladal dôvod na vyslovenie porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S odvolaním sa na tieto skutočnosti a právne závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2014